

Sygn. akt III Ca 1250/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk (spr.)

Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska

Protokolant Renata Krzysteczko

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa A. A.

przeciwko B. A.

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 6 marca 2015 r., sygn. akt III RC 78/14

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

a) zasądza od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 400 (czterysta) złotych miesięcznie, płatne do dnia 10-go każdego miesiąca począwszy od dnia 24 stycznia 2014 r. z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia,

b) oddala powództwo w pozostałej części,

c) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1353 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt trzy) złote, w tym 253 (dwieście pięćdziesiąt trzy) złote podatku od towarów i usług, z tytułu części kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu,

d) przyznaje adwokatowi U. L. od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 1599 (tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych, w tym 299 (dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu części kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce,

e) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z tytułu kosztów sądowych;

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 836,40 (osiemset trzydzieści sześć 40/100) złotych, w tym 156,40 (sto pięćdziesiąt sześć 40/100) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu odwoławczym przez adwokata ustanowionego z urzędu;

4) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej kwotę 288 (dwieście osiemdziesiąt osiem) złotych z tytułu kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym.

SSR (del.) Maryla Majewska – Lewandowska SSO Tomasz Tatarczyk SSO Tomasz Pawlik

Sygn. akt III Ca 1250/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 marca 2015 roku Sąd Rejonowy oddalił powództwo, którym powódka dochodziła zasądzenia od pozwanego alimentów w kwocie po 850 zł miesięcznie, postanowił nie obciążać powódki kosztami procesu i przyznał adwokat U. L. ze środków Skarbu Państwa kwotę 1476 zł z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce. Sąd ustalił, że strony pozostawały w związku małżeńskim zawartym w dniu 11 sierpnia 2001 roku. Z małżeństwa stron pochodzi córka E., urodzona (...). Po zawarciu związku małżeńskiego strony zamieszkiwały u rodziców pozwanego, a po kilku latach zamieszkały w dwupokojowym mieszkaniu, które następnie wykupione zostało przez nich na własność. Pozwany z zawodu jest kucharzem, pracował w pizzerii. Powódka posiada wykształcenie średnie ogólne i policealne w zakresie technika ekonomisty. Po ukończeniu szkoły odbywała staż pracy w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, a następnie pracowała tam na stanowisku referenta biurowego. Po zawarciu związku małżeńskiego z pozwanym pracowała dorywczo. W latach 2004 - 2006 strony prowadziły pizzerię, która nie przynosiła dostatecznych dochodów i została zlikwidowana. W 2007 roku powódka podjęła pracę jako pracownik biurowy w fabryce mebli, w której pozwany znalazł zatrudnienie jako tapicer. Strony wyjeżdżały do pracy za granicę. Do kraju wróciły w 2008 roku, gdyż powódka zaszła w ciążę. Następnie wspólnie podjęły decyzję o wyjeździe pozwanego do pracy za granicę. Pozwany pracował w Anglii. Pod koniec 2009 roku pozwany powrócił do kraju i podjął pracę w pizzerii, gdzie zarabiał 1200 - 1500 zł miesięcznie. Pracował do kwietnia 2011 roku a następnie został zarejestrowany jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku. Powódka w marcu 2011 roku podjęła pracę z wynagrodzeniem 1200 - 1300 zł miesięcznie. W okresie gdy powódka pracowała opiekę nad dzieckiem sprawował pozwany. W listopadzie 2010 roku, wobec nieporozumień i konfliktów w małżeństwie, powódka wystąpiła z pozwem o rozwód ale pozew ten cofnęła. W październiku 2011 roku pozwany wyjechał do Wielkiej Brytanii, gdzie podjął pracę jako kucharz z miesięcznym średnim zarobkiem 1200 funtów netto. Od kwietnia 2012 roku powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim i pobierała zasiłek chorobowy, a następnie do stycznia 2013 roku świadczenie rehabilitacyjne. Podjęła leczenie w poradni zdrowia psychicznego z powodu depresji. Nie miała stałej pracy, utrzymywała się z prac dorywczych, pieniędzy przekazywanych przez pozwanego, oszczędności i korzystała z pomocy finansowej swojej rodziny, wynajęła wspólne mieszkanie stron a wraz z córką zamieszkała bliżej swoich rodziców. Od września (...) córka stron zaczęła uczęszczać do przedszkola i często chorowała na infekcje dróg oddechowych. Rozpoznano u niej wysiękowe zapalenie uszu, pozostawała pod opieką poradni rehabilitacyjnej z powodu szpotawości stóp i wymagała butów zdrowotnych, nosiła okulary korekcyjne, miała skazę białkową. Wyrokiem z 28 listopada 2012 roku sąd orzekł rozwód małżeństwa stron z winy obu małżonków, wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią E. powierzył matce, pozostawiając ojcu prawo do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka, zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej córki alimenty w kwocie 600 zł miesięcznie. Wskutek apelacji powódki sąd odwoławczy wyrokiem z 21 czerwca 2013 roku zmienił rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji w ten sposób, że rozwód orzekł z winy pozwanego, a alimenty zasądzone od niego na rzecz córki podwyższył do kwoty 900 zł miesięcznie. Powódka liczy obecnie 35 lat, nie pracuje zarobkowo, poszukuje pracy, od 2 grudnia 2013 roku jest ponownie zarejestrowana jako osoba bezrobotna, bez prawa do zasiłku, lecz się w poradni ginekologiczno - położniczej, poradni chirurgicznej z powodu choroby jelita grubego, pozostaje w stałym leczeniu w poradni zdrowia psychicznego, otrzymała skierowanie do poradni neurologicznej i do poradni endokrynologicznej z powodu chorób tarczycy. Od stycznia 2015 roku nie wynajmuje wspólnego mieszkania stron. Pobiera zasiłki rodzinne i mieszkaniowe. Od ponad dwóch lat pozostaje w związku faktycznym z S. S., który prowadzi własną działalność budowlaną, prace wykonuje na terenie Polski i Niemiec uzyskując dochód w wysokości 3000 -

4000 zł miesięcznie. Ze związku pozamałżeńskiego ma on pięcioletniego syna, który mieszka z matką, regularnie utrzymuje z synem kontakty, dokłada się do opłat za mieszkanie, w którym mieszka z powódką uiszczając jedną trzecią opłat. Małoletnia córka stron ukończyła 6 lat, jej stan zdrowia poprawił się. Pozwany liczy 38 lat, przebywa w Wielkiej Brytanii, gdzie pracuje jako kucharz z wynagrodzeniem brutto w wysokości 7,50 funtów za godzinę, jego zarobek miesięczny wynosi średnio 1270 funtów netto. Od czerwca 2012 roku pozostaje we wspólnym pożyciu z K. M., która pracuje jako kucharz i zarabia średnio 1000 funtów miesięcznie, wynajmują mały dom mieszkalny. Zdiagnozowano u pozwanego przepuklinę lędźwiową, ma on dolegliwości bólowe, choruje na żylaki i ma problemy z kolanami. W ocenie Sądu, nie wystąpiły przesłanki z art. 60 § 1 i 2 k.r. i op., uzasadniające zasądzenie od pozwanego alimentów na rzecz powódki. Wskazał, że sytuację ekonomiczną powódki wyznaczają przede wszystkim jej własne możliwości zarobkowe i majątkowe. Wiek i stan zdrowia powódki nie ograniczają jej aktywności zawodowej a wykształcenie i zdobyte doświadczenie zawodowe umożliwiają jej zarobkowanie. Także wiek dziecka i jego aktualny stan zdrowia nie uzasadniają rezygnacji powódki z zatrudnienia. Jak wywiódł dalej Sąd, powódka bez przyczyny zrezygnowała z dodatkowych dochodów w postaci opłaty za wynajem wspólnego mieszkania stron. Jeśli mimo dołożenia starań powódka nie uzyska środków na zaspokojenie swoich wszystkich usprawiedliwionych potrzeb, to w pierwszej kolejności powinna liczyć na pomoc partnera, z którym pozostaje w związku od ponad dwóch lat. Wprawdzie związek faktyczny powódki z innym mężczyzną nie powoduje wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego jej byłego męża ale okoliczność ta nie jest pozbawiona znaczenia dla oceny zasadności powództwa. W rezultacie doszedł Sąd do przekonania, że powódka nie znajduje się w niedostatku. Uznał, że zebrany materiał dowodowy nie stwarzał podstaw do przyjęcia, że rozwód pociągnął za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej powódki. Wskazał, że w czasie trwania małżeństwa stopa życiowa stron była zróżnicowana w zależności od tego, czy strony pracowały. Występowały sytuacje, kiedy przez pewien czas tylko jeden z małżonków pracował, wówczas strony korzystały z pomocy finansowej swoich krewnych. Po narodzinach córki pozwany wrócił do kraju, gdzie ostatnio pracował w pizzerii z zarobkiem 1200 - 1500 zł miesięcznie. W dacie złożenia pozwu o rozwód strony mieszkały we wspólnym mieszkaniu, ich sytuacja materialna była trudna, ponieważ pozwany nie pracował a jedynym dochodem rodziny było wynagrodzenie powódki w wysokości około 1200 zł miesięcznie. Gdyby rozwód nie został orzeczony i strony kontynuowały życie małżeńskie można przypuszczać, że pozwany nie wyjechałby do pracy za granicę, możliwe jest też, że zarobki pozwanego zatrudnionego w Polsce byłyby skromne i nie pozwalałaby na utrzymanie całej rodziny, wówczas powódka zmuszona byłaby podjąć pracę zarobkową. Sytuacja życiowa i materialna stron uległa zasadniczej zmianie dopiero w toku sprawy o rozwód, pozwany wyjechał do pracy za granicę, po jego wyjeździe powódka dysponowała samodzielnie mieszkaniem stron, pomimo tego wynajęła mieszkanie w innej dzielnicy. Oceniał Sąd, że bez względu na obecną sytuację materialną pozwanego i wysokość jego zarobków bezpodstawne jest żądanie powódki dostarczania jej środków utrzymania, pozwanego obciąża przede wszystkim obowiązek alimentacyjny względem córki stron, obowiązek ten spełnia płacąc na rzecz dziecka alimenty w kwocie 900 zł miesięcznie.

W apelacji powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego - art. 135 k.r. i op. przez nieuwzględnienie usprawiedliwionych potrzeb powódki oraz możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego, naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i nieuwzględnienie, że pozwany miał i ma możliwości zarobkowe i majątkowe uzasadniające łożenie na rzecz powódki alimentów w kwocie po 850 zł miesięcznie, że powódka poświęcając się wychowaniu małej córki stron, sprawując nad nią całodobową, osobistą opiekę nie miała możliwości podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych, co niewątpliwie przyczyniło się do braku aktywności na rynku pracy, że pozwany nie przyczynia się do osobistej opieki nad córką ograniczając się do przekazywania alimentów, sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią materiału dowodowego zebranego w sprawie polegającą na błędnym przyjęciu, iż stan zdrowia powódki nie ogranicza w żaden sposób jej aktywności zawodowej, podczas gdy u powódki rozpoznany został nowotwór złośliwy tarczycy, na skutek której to choroby zmuszona jest do częstych pobytów w szpitalu, błędnym przyjęciu, że sytuacja ekonomiczna powódki nie uzasadnia zasądzenia świadczenia alimentacyjnego na jej rzecz od pozwanego, który to został uznany za wyłącznie winnego trwałego i zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego, błędnym przyjęciu, że możliwości zarobkowe powódki uzasadniają oddalenie żądania zasądzenia na jej rzecz alimentów, naruszenie § 6 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez błędne przyjęcie, że stawka minimalna wynagrodzenia adwokata przy wartości przedmiotu sprawy

powyżej 10 000 zł wynosi 1200 zł. W oparciu o te zarzuty skarżąca domagała się zmiany wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki alimentów w kwocie po 850 zł miesięcznie począwszy od dnia wniesienia pozwu, płatnych do rąk powódki do dnia dziesiątego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia oraz poprzez przyznanie pełnomocnikowi powódki wynagrodzenia w kwocie 2952 zł, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zasądzenia kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Związek małżeński stron został rozwiązany przez rozwód z winy pozwanego.

Podstawę roszczeń alimentacyjnych powódki stanowił przeto art. 60 § 2 k.r i op., według którego prawo do żądania alimentów od małżonka wyłącznie winnego powstania rozkładu pożycia przysługuje rozwiedzionemu małżonkowi niewinnemu, chociażby nie znajdował się w niedostatku, gdy rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie jego sytuacji materialnej.

W niedostatku pozostaje uprawniony, który nie dysponuje żadnymi środkami utrzymania oraz ten, którego usprawiedliwione potrzeby nie są w pełni zaspokojone, mimo że w pełni wykorzystuje wszystkie swoje możliwości w celu uzyskania dochodów niezbędnych do zaspokojenia usprawiedliwionych własnych potrzeb.

Sytuacja materialna powódki po rozwodzie jest niewątpliwie trudna, skoro zmuszona jest korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. W realiach stanu faktycznego sprawy za słuszną uznać trzeba jednak ocenę Sądu Rejonowego, że powódka zachowała, aczkolwiek w ograniczonym stopniu możliwość samodzielnego zaspokojenia swoich usprawiedliwionych potrzeb.

Zeznania powódki świadczą o tym, że chce ona znaleźć zatrudnienie, zatem czuje się na siłach wykonywać pracę zarobkową.

Uwzględniając wyniki postępowania dowodowego, w tym przedstawione oferty zatrudnienia oraz dotychczasowy przebieg drogi zawodowej powódki stwierdzić należało, że przy wykorzystaniu wszystkich swoich możliwości zarobkowych jest ona w stanie uzyskiwać dochód na poziomie płacy minimalnej. Ocena ta i uwzględnienie wsparcia finansowego udzielanego powódce przez partnera, który partycypuje też w kosztach utrzymania mieszkania wyklucza przyjęcie, że po stronie powódki wystąpił stan niedostatku.

Porównaniu przy orzekaniu w oparciu o art. 60 § 2 k.r. i op. podlega sytuacja materialna, w jakiej małżonek niewinny znalazł się po rozwodzie z sytuacją, w jakiej by się znajdował, gdyby związek małżeński istniał nadal, a pożycie małżonków funkcjonowało zwyczajnie.

Gdyby pożycie stron funkcjonowało prawidłowo powódka utrzymywałaby się razem z pozwanym z wynagrodzeń za pracę osiągniętych przez oboje małżonków, przez cały okres, jaki upłynął od narodzin córki mogłaby liczyć na wsparcie i wydatną pomoc małżonka w sprawowaniu pieczy nad dzieckiem. Wskutek rozwodu i w rezultacie wyjazdu pozwanego na stałe poza granice kraju tego wsparcia i pomocy została w całości pozbawiona. Sprawując samodzielnie pieczę nad dzieckiem nie podjęła pracy zarobkowej, wystąpił kilkuletni okres przerwy w jej aktywności zawodowej, w efekcie nie podwyższyła swoich kwalifikacji. Stan zdrowia powódki i obowiązki opiekuńcze wobec małoletniej córki stron, jakkolwiek nie wykluczają wykonywania przez powódkę pracy zarobkowej, to niewątpliwie znacznie utrudniają znalezienie odpowiedniego i dobrze płatnego zatrudnienia ograniczając możliwości podjęcia przez powódkę pracy w pełnym wymiarze godzin.

Następstwem rozwodu jest pogorszenie sytuacji materialnej powódki, bowiem ograniczeniu w rezultacie braku wsparcia pozwanego w opiece nad córką i pogorszenia stanu zdrowia uległy jej możliwości zarobkowe a utraciła ona

źródło utrzymania w postaci dochodów pozwanego, którego możliwości zarobkowe są niewątpliwie wyższe od takich możliwości powódki.

Dlatego roszczenie alimentacyjne powódki było uzasadnione w świetle art. 60 § 2 k.r. i op.

Za adekwatne do możliwości płatniczych zobowiązanego uznać jednakże należało świadczenie alimentów w kwocie 400 zł miesięcznie.

Nie nastąpiła w zakresie tych możliwości pozwanego żadna istotna zmiana od czasu ustalenia wysokości świadczeń w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia. Po uwzględnieniu dochodów, jakie pozwany osiąga z tytułu zatrudnienia w Wielkiej Brytanii, wysokich kosztów jego utrzymania za granicą i zakresu obciążenia alimentacyjnego wobec córki uznać należało żądanie pozwu za wygórowane.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 1 i 385 k.p.c., o kosztach postępowania po myśli art. 100 k.p.c. i art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Powódka wygrała sprawę w 47 % , więc w takim stosunku koszty powinien ponieść pozwany, a w pozostałej części powódka, przy czym w przypadku kosztów zastępstwa prawnego zastosowaniu podlegały zróżnicowane stawki opłat, określone w § 7 ust. 1 pkt 11 i w § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W pozostałym zakresie koszty pomocy prawnej udzielonej powódce w pierwszej instancji przez adwokata ustanowionego z urzędu przyznać należało pełnomocnikowi ze środków Skarbu Państwa. Wniosku o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej nie zgłosił pełnomocnik powódki w postępowaniu odwoławczym. Po stosunkowym rozdzieleniu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym i obciążeniu pozwanego w całości kosztami zastępstwa prawnego powódki w postępowaniu zażaleniowym, zasądzeniu od niego na rzecz powódki podlegała kwota 680 zł., którą stosownie do § 2 ust. 3 powołanego rozporządzenia podwyższyć należało o stawkę podatku od towarów i usług. W zakresie, w jakim pozwany jest stroną przegrywającą, obciąża go obowiązek uiszczenia kosztów sądowych, od których powódka była zwolniona.

SSR del. M. Majewska-Lewandowska SSO T. Tatarczyk SSO T. Pawlik